

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Alexandri Papae IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

pibus non concordantibus. Et primo quidem post depositionem Frederici papa mandauit principibus, ut imperatorem quem uellent eligerent: quorum aliqui Fredericum sequentes, mandatum papa non curauerunt: ceteri in unum conuenientes Henricum prouincialem comitem Hassia in regem contra Fredericum eligentes, partes eius quantum potuerunt defendebant. Electus autem Henricus bellum cum Conrado habuit filio imperatoris in campis iuxta Francofordiam, & victor euadens Conradum superauit.

Annis igitur quinque nomen gerens regium nihil memoria dignum patrauit, sed obiit imperii coronam minime consecutus. Quamdiu enim uixit imperator Fredericus, per annos ferme sex preualere contra eum nec papa nec aliquis principum potuit: sed non aduertens sententiam papa, quam iniustam & friuolam dicebat, se imperatorem gessit, magnamque principum, nobilium & ciuitatum aduerentiam habuit usque ad mortem. Intrauit post depositionem sui in Italiam, & tantis malis papam subiectosque illi populos afflixit, ut pontificem uiuere taderet, uolissetque se nunquam depositionem illius cogitauisse. Maxima enim partialitas populorum in Italia subsecuta est, que usque in presentem ferme diem per annos ducentos & sexaginta, non sine multorum effusione sanguinis, durauit. Enimvero qui Romani pontificis sequebantur partes, quorum uotis inditum nomen erat Guelforum, fautores imperatoris, qui Gibellini dicebantur, omni studio omnique uirtute persequi & delere penitus satagebant. Nec minore studio Guelfos Gibellini persequantur. Hæc Trithemius præcedenti loco.

VITA ET EPISTOLÆ

ALEXANDRI PAPÆ IV.

ALEXANDER quartus, cui, teste abbate Stadenfi, Rainaldi, vel, ut habet Onuphrius, Rolandi nomen fuerat, patria Anagninus, nobili comitum Signiæ familia natus, Innocentii tertii & Gregorii noni, a quo cardinalis creatus est, propinquus, ex episcopo Ostiensis & Veliterno, decimoquinto die post obitum Innocentii, euectus est in thronum apostolicum & cathedram Petri, 25. Decembris, ipso die natiuitatis Christi, anno salutis humanæ 1254. regnante Uilielmo Hollandiæ comite, quem coronæ imperialis accipiendæ gratia Romam abiturientem Frifones anno septimo regni occiderunt. Manfredum, qui sibi titulum regni Neapolitani usurpauerat, anathematizauit. Ad Venetos Philippum Fontanesium Rauennatem archiepiscopum misit, qui contra Ezelinum tyrannum prædicaret. Post aliquot tandem

obtentas victorias eo mortuo, tum demum res Syriæ Alexandro cordi esse cœperunt: quas tamen ad exitum deducere non potuit, propter diffensionem inter Venetos & Genuenses exortam, vnde grauissimum bellum secutum est. Alexander igitur tanto malo occurrere ac mereri ex paterna commiseratione desiderans, vbi sanctam Claram ordinis sancti Francisci inter diuos retulisset, omnem operam ad componendam pacem inter eos adhibuit. Verum tam grauibus implicatus curis, obiit VIII. Kalendas Iunii, anno Domini 1260. cum sedisset annos sex, menses 5. dies 13. Henricus Stero in annalibus suis ait, eum Viterbii VIII. Kalendas Iunii anno 1261. defunctum esse. Corpus eius ad ecclesiam sancti Laurentii delatum est. Erga pauperes adeo propensus fuit, vt libros aliquos contra eos descriptos improbauerit. Epistolas decretales scripsit. Viros doctos maximo fauore profecutus semper magnificiuit: inter ceteros Henricum a se cardinalem Ostiensem factum. Egregia aliquod ædificia extruxit: & vt multa paucis dicam, suauem post obitum sui memoriam reliquit. Sedes morte eius tribus mensibus & quatuor diebus vacauit.

EPISTOLA I.

ALEXANDRI PAPÆ IV.

AD SCHOLASTICVM ARGENTINENSEM.

De noualium decimis.

*Alexander episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Scholastico
Argentinensis ecclesie salutem & apostolicam
benedictionem.*

EXHIBITA nobis dilectorum filiorum prælatorum ac religiosorum & cleri Colonienſis ciuitatis & diœcesis petitio continebat, quod cum aliquas terras incultas earumdem ciuitatis & diœcesis contingit redigi ad culturam, nobiles viri comes de Monte, & Vvaleramus frater comes Iuliacensis, ac quidam alii dictarum ciuitatis & diœcesis, afferentes ad se decimas noualium huiusmodi pertinere, illas pro suæ voluntatis libito occupant,

Concil. Tom. 28.

O o o ij

& contra iustitiam detinent occupatas. Cum itaque dominus in signum vniuersalis dominii sibi decimas reſeruarit, discretioni tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus si tibi constiterit ita esse, prædictos nobiles & alios, quod huiusmodi decimas noualium eisdem ecclesiis exhibeant, & illas ab eis permittant pacifice possideri, monitione præmissa per excommunicationis in personas, & in terras eorum interdicti sententias, appellatione remota, præuia ratione compellas: non obstante si aliquibus a sede apostolica sit indultum, quod excommunicari non possint, & terram ipsorum supponi ecclesiastico interdicto, per literas apostolicas, quæ de indulto huiusmodi plenam & expressam non fecerint mentionem, & constitutione de duabus diætiis edita in Concilio generali: ita quod ultra tertiam vel quartam aliquis extra suam dioecesim auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur. Data Anagninæ xv. Kalendas Septembris, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA II.
ALEXANDRI PAPÆ IV.
AD HENRICVM CHYMENSEM EPISCOPVM.

Philippus Saltzburgerſis electus, iam per decem annos nolens ordinem presbyterii ac episcopalem suscipere consecrationem, ab Alexandro papa deponitur, & Vlricus Secovvenſis episcopus ei subrogatur.

Alexander episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri Chymensi episcopo salutem & apostolicam benedictionem.

IN contemptum veniens Philippus, quondam Saltzburgerſis ecclesiæ electus nimis videtur a se timorem Domini & hominum reuerentiam abieciſſe, dum adhuc munitiones & castra, & quædam alia bona ipsius ecclesiæ, in sua detinet potestate, quasi non suffecerit dictam tenuisse ecclesiam in suam & multorum perniciem tanto tempore viduatam. Errata igitur dicti Philippi corrigi misericorditer cupientes fraternitati tuæ per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsum ex parte nostra moneas attentius, & inducas vt prædicta omnia venerabili fratri

nostro Saltzburgenſi archiepiſcopo, vel alii eius nomine, ſine qualibet difficultate reſignet; alioquin, cum ferro abſcindenda ſint vulnera quæ fomentorum non ſentiunt medicinam, tam eum quam alios, qui eadem eius nomine detinent, ad id per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione remota, compellas. Contra quos, ſi neceſſe fuerit, omnium ſuffraganeorum, mineralium & vaſſallorum eiufdem eccleſiæ auxilium inuoces, vt ſuper his tibi & ipſi archiepiſcopo fuerint requiſiti; ſuffraganeos ipſos ad hæc auctoritate noſtra, mineraliales vero & vaſſallos eoſdem per priuationem feudorum quæ tenent ab ipſa eccleſia, monitione præmiſſa, ratione præuia coarctando. Datum Viſterbii II. Nonas Decembris, pontificatus noſtri anno III.

EPISTOLA III.

ALEXANDRI PAPÆ IV.

AD ARCHIEPIſCOPVM SALTZBURGENSEM
ET SVFFRAGANEOS.

Eos hortatur ad officium epiſcopale exequendum,
& abusus reformandos.

Alexander epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei venerabilibus fratribus archiepiſcopo Saltzburgenſi eiusque ſuffraganeis, nec non & dilectis filiis abbatibus, aliisque eccleſiarum prælatiſ ordinariam in ſubditos obtinentibus poteſtatem per Saltzburgenſem prouinciam conſtitutiſ, tam exemptiſ quam non exemptiſ, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Si vere quod dicitur, paſtores ouium Chriſti ſumus, non impauide ferre poſſumus terribiliter intonantia noſtris ſenſibus contra paſtoraliſ curæ negligentiam ſacrarum oracula ſcripturarum, quæ determinata domini gregiſ in præſidentium deſidiaſ retorquentes, minaciter inclamant pereuntium ſanguinem de præpoſitorum manibus exigendum. Quis noſtrum non contremiſcat & pauet, dicente ad paſtores gregiſ ſui Domino per prophetam: *Diſperſiſti gregem meum; eieciſti & non* Ierem. 23. *viſitaſti eoſ: ecce ego viſitabo ſuper voſ veſtrorum malitiam ſtudiorum?* Pauet vtique ad hoſ increpationiſ interminationiſque diuinæ ſermones idem ipſe propheta, dum

Ier. 23.

dicit: *A facie Domini, & a facie sanctorum verborum eius conturbatum est cor meum: in medio mei contremuerunt omnia ossa mea.* O formidolosa speculatorum, quos populo dispensatio diuina præposuit, & periculosa conditio, si perfunctorie res agatur, si eo modo in sollicitudine commissa non militent, quo summus præcipit imperator, si sibi & vniuerso gregi, cui eos Deus custodes & episcopos constituit, non attendant. His præcipue horrendum erit illud humanorum operum finale iudicium, omnibus in commune tremendum, in quo etsi vnusquisque de proprii corporis actionibus districto sit subiiciendus examini, vt recipiat prout gessit, nobis tamen, quibus papalis cura commissa est, non sufficiet propria innocentia sine cumulo iustitiæ subditorum, quando negligentis ministri pigritiam per consequens austerus iniunctæ seruitutis exactor delicta plebis impinget reatui prælatorum. Si enim qui de vnico talento sibi credito satis fenoris non reportabit augmentum, tamquam inutilis seruus & piger iustæ damnationis periculum sustinebit; quam durum putatis iudicium fiet illi, qui commissum sibi pluralem numerum viuentium talentorum non solum integrum neglexerit reddere creditori, verum etiam in illa districtione probabitur damnum Domino suo in bonis, quæ ab ipso multiplicanda susceperat, intulisse. Propterea, fratres & filii, qui fasces pontificalis officii & ecclesiastici ministerii subeundo defixistis pro animabus creditis apud extraneum manus vestras, festinate quæsumus liberari ab illo qui supremus est actor & iudex, nullum nobis de allegationis nitore præsidium relicturus. Discurrite, nec cessetis, ne fiant animæ vestræ pro illis, quos in custodiam sub tanto vadimonio suscepistis. Excitet vos summi pastoris amor, qui nos pascendis rationalibus ouibus dedicauit. Exterreat corda vestra & corporis somnum depellat ab oculis metus periculi, eis procul dubio, qui supra greges suos vigiles non obseruat excubias, imminentis. Sed ecce lethalis incuriæ sopor pastoralis vitæ vigilantiam, quod gementes dicimus, oppressisse videtur in plurimis, prout testatur nimia de plerisque regionibus clamans Christiani populi corruptela: quæ cum deberet ex sacerdotalis antidoti curari medelis, inualefcit, proh dolor, ex malorum contagione,

quod procedit a clero, ita vt alicubi verum sit quod ex prophetica querela testatur: *Factus est, inquit, sicut populus sic sacerdos.* Malitia namque dierum labentium, quæ cum tempore corrumpit & mores, dante quamplurimis ex impunitate audacem semper & in deteriora procliuem infrenis licentiæ libertatem, nonnulli clerici præcipiti lubricæ voluptatis arbitrio laxas committentes habenas, post carnis suæ concupiscentiam abierunt, & relegata pene penitus a conuersatione vitæ suæ clericalis munditiæ & honestate, tenent etiam in conspectu populi concubinas, cum quibus impudicæ frontis irreuerentiam induentes, foedas manus & foetidas, quas sordidis libidinosæ coinquinationis fetibus immiserunt, non erubescunt in suum periculum & ruinam populi sacris ministeriis immiscere, a quibus ob publici concubinatus infamiam, quæ nulla tergiuersatione sceleris, vel secundum scita Canonum, tam quoad se quam ad alios sunt suspensi: & ne quis talium Missam audire præsumat, arctius in eorum contemptum canonicæ auctoritatis constitutio interdicit. Per tales maxime nomen Domini blasphematur in terris: per tales derogatur sacramentis fidei orthodoxæ, cum vasa Domini pollutis eorum manibus profanantur. Per tales ergo perdit religionem catholicam deuotio reuerentiæ Christianæ: per tales decipitur populus in diuinis, & ecclesiastica substantia dissipatur: hinc detrahitur verbo Dei, dum immundis labiis talium nuntiatur: Hinc hæretici mussitant & insultant: hinc tyranni sæuiunt: hinc perfidi persequuntur: hinc grassantur audacius in Christi patrimonio sacrilegi exactores: a quibus, proh pudor, ob huiusmodi carnes putridas, quas disciplinalis mucro non refecat, sicut decet, sincerum catholicæ matris corpus in ostentum ducitur & contemptum. Profecto patres qui huiusmodi filios sub dissimulationis conniuentia fouent impune, etiam si cum Heli sacerdote sunt boni, forsitan in seipsos merito pro consimilis negligentia malo, repentina patris interitus ruina deiiceret de sella retrorsum. Ecclesiæ quoque principes, qui zelo Phinees ardentem non feruntur in tales, sine causa videntur portare gladium potestatis, quem ad vindictam malorum, laudem vero bonorum, desuper acceperunt. Nos igitur cupientes tantum

malum de medio ecclesiæ, tantumque scandalum ab oculis fidelium remouere, vniuersitatem vestram rogamus, monemus & hortamur, auctoritate nostra vobis per apostolica scripta in virtute iniungentes, ac vos singulos sub obtestatione tam iudicii singularis, quo quisque citatur ad Dominum de corpore mortis huius, quam iudicii generalis, in quo vniuersi stabimus ante tribunal æterni iudicis, obsecrantes quatenus in vobismetipsis curetis ostendere, quam pie ad Dominum, quam sancte ad se ipsos, quam iuste ad proximos oporteat ceteros in Dei ecclesiâ conuersari. Totius namque familiæ status & ordo vacillat, si quod requiritur in membris, in eorum capite non habetur: & in eius ore aduersus peccantes necesse est redargutionis obiurgatio conticescat, qui admittere cognoscitur arguenda. Quæ enim fronte fieri quis poterit morbi curator, dum languore consimili detinetur; aut sectator virtutum, dum sectator ostenditur vitiorum? Ad inquirendos autem ac puniendos subditorum vestrorum excessus, & maxime incontinentiæ foeditates in clericis, præsertim concubinariis manifestis, qui odorem foetere faciunt domus Dei, tanto feruentius assurgatis, quanto damnabilius præteriretis eorum contagia incorrecta. Verum, vt aduersus concubinarios huiusmodi officii nostri debitum tam auctoritate nostra quam vestra liberius exequi valeatis, nos prædecessorum nostrorum attendentes vestigia & plenius exprimentes, super hoc processus vestros per appellationis obiectum volumus aliquatenus impediri. Si vero huiusmodi concubinarii, quorum culpas contigerit canonica districtione feriri, super appellatione aut absolute vel restitutione sua literas apostolicas reportarint, illas, nisi forsitan in eis appellationis aut excommunicationis seu amotionis suæ huiusmodi causam expresserint manifeste, decernimus nullius esse momenti, sed, eis vel processibus per eas habitis nequaquam obstantibus, censura vestræ animaduersionis in tales inuiolabilem obtineat firmitatem. Preces autem, monita, mandata & præcepta nostra super his taliter implere curetis, quod conuersationis honestas in clero, & deuotionis antiquæ sinceritas in populo, per sollicitudinis vestræ diligentiam refoventur. Cumque Princeps pasto-
rum

rum aduenerit ab vnoquoque nostrum fructum iniuncti negotii quaesiturus, coram ipso appareatis intrepidi, & dignam sibi possitis villicationis vestrae reddere rationem. Volumus autem atque precipimus, vt tu, frater archiepiscopo, suffraganeis tuis & aliis praelatis tuae prouinciae has literas sine morae dispendio facias praesentari, vt super praemissis praecipuum nostrum exacta diligentia exequantur.

Datum Idibus Februarii, pontificatus nostri anno v.

VITA ET EPISTOLÆ
VRBANI PAPÆ IV.

ANNO
CHRISTI
1261. **V**RBANVS quartus, cui Iacobi Pantaleonis nomen fuerat, Trevis in Gallia oriundus, patriarcha Hierosolymitanus, Viterbii in Tuscia, vbi tunc propter tyrannidem Manfredi regis Siciliae & potentiam Gibellinorum ecclesiam persequentium Romana curia erat, diuque permanfit, absens electus est pontifex anno Redemptoris 1261. regnante Richardo Cornubiæ comite, & regis Angliæ fratre. Vt securior a maleuolorum insidiis esset, Oruietum se recepit: cumque nulla ratione a Manfredi potentia & tyrannide sese defendere posset, in extrema rerum calamitate definiuit, vt auxiliares copiae, quae vt in Asiam traicerentur delectae erant, e Galliis aduocarentur: quae, accepta a pontifice benedictione, omnem Manfredi exercitum ex Saracenis conflatum deleuerunt. Eo tempore Romani debitam obedientiam pontifici nullam praestabant, verum magistratum suo genio & voluptati deseruientem pro libito sibi deligebant. Quem sui contemptum Urbanus ex eo procedere videns, quod omnem suam auctoritatem a Manfredi iniquitate & iniuriis depressam & obscuratam viderent, Concilio Oruieti habito conclusum est vt Carolus Andegauiae comes, Francia regis frater, in Italiam cum titulo regni Neapolitani aduocaretur. Et quamquam ad eam legationem perficiendam cardinalis missus esset, nihil tamen eius rei, nisi subsequenti pontificis tempore, executionem suam sortitum est. Hoc vnum post hominum memoriam

Concil. Tom. 28.

Ppp